

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2014-2017)

Et liv uten vold

Status for tiltakene

Juni 2015

Bedre føre var. Om forebygging og synliggjøring

1. Tiltakspakke for forebygging

Det skal utarbeides en tiltakspakke for forebygging av vold i nære relasjoner med tiltak på flere områder. Tiltakspakken skal utarbeides i samarbeid med sentrale aktører på feltet. Det vil nedsettes en arbeidsgruppe ledet av Justis- og beredskapsdepartementet høsten 2013. De første tiltakene skal iverksettes fra 2014. Hovedfokus skal være på primærforebyggende tiltak og forebygging som tar høyde for ulike sårbarhetsfaktorer. Den samfunnsøkonomiske analysen av kostnadene ved vold i nære relasjoner vil danne et viktig bakteppe for utformingen av tiltak.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD

Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Regjeringen ved Justis- og beredskapsdepartementet har avsatt 7 millioner kroner årlig i handlingsplanperioden til en tiltakspakke for forebygging. Det er innhentet innspill fra frivillige organisasjoner og underliggende etater og følgende tiltak inngår i tiltakspakken i 2014 og 2015:

Tilpasning av foreldreveiledning (ICDP) for foreldre på krisesenter

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) ble tildelt 1 million kroner i 2014 og 250 000 kroner i 2015 for å tilpasse og prøve ut *International Child Development Programme* (ICDP) som metode for veiledning av foreldre i krisesentre. Målsettingen er å forebygge vold, både på kort og lang sikt. Innholdet i programmet er tilpasset foreldre og barn på krisesenter og deres situasjon og behov. Det gjelder blant annet informasjon om krisesentrene og deres brukere, barns erfaringer med vold, hvordan hjelpe foreldre til å forstå hvordan barn opplever og påvirkes av vold, hvordan snakke med barn om vanskelige temaer, etc. I arbeidsgruppen for prosjektet deltar Oslo Krisesenter, Bufetat ved familieverntjenesten og Universitetet i Tromsø, sammen med Bufdir. Veilederopplæring og nettverkssamlinger gjennomføres i samarbeid med Bufetat og involverte kommuner.

Veilederkandidater fra seks krisesentre i Midt- og Øst-Norge gjennomførte høsten 2014 opplæring (seks dager). Veilederne driver våren 2015 foreldregrupper med oppfølging og veiledning av trenere, og skal utarbeide en skriftlig oppgave knyttet til opplæringen. Det vil bli arrangert nettverkssamlinger i Region Øst og Region Midt i løpet av høsten. Arbeidet med utprøving av programmet vil slutføres i løpet av året, og det vil bli utarbeidet en egenevaluering/erfaringsoppsummering. Prosjektet skal presenteres på den nasjonale konferansen for ansatte i krisesentertilbudene, som RVTS-Øst arrangerer på oppdrag fra Bufdir i oktober 2015. Etter prosjektperioden vil den tilpassede varianten av foreldreveiledningsprogrammet kunne benyttes også av andre krisesentre.

Tilpasning av foreldreveiledning (ICDP) for foreldre i asylmottak.

Justis- og beredskapsdepartementet har avsatt 750 000 kroner gjennom forebyggingspakken for 2015, og det tas sikte på en tilsvarende sum for 2016, for å gjennomføre en tilpasning og utprøving av foreldreveiledning/ICDP for foreldre på asylmottak. Tiltaket gjennomføres i samarbeid mellom Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og UDI. Det utarbeides i fellesskap en prosjektplan, hvor arbeidsmodell, kriterier for valg av mottak, plan for gjennomføring og budsjett vil inngå. Det gjøres innledningsvis en kartlegging av hvilke erfaringer UDI allerede har med bruk av ICDP i asylmottak.

Tiltak knyttet familiegenesforente

Det er avsatt 250 000 kroner i 2015 til tiltak knyttet til familiegenesforente. UDI står for gjennomføringen av tiltaket. Det er et viktig forebyggingstiltak å gi kunnskap om rettigheter og tiltak på utlendingsfeltet, både til voldsutsatte som nylig har kommet til Norge og til aktører som bistår dem. Det skal utvikles informasjonsmateriell og en strategi for informasjonsformidling til personer som søker om eller har fått oppholdstillatelse gjennom familieinnvandring, samt opplæringstiltak i utlendingsforvaltningen og andre relevante instanser som møter og bistår voldsutsatte.

Kampanje rettet mot ungdom i regi av ung.no

Nettstedet Ung.no, administrert av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, ble i 2014 tildelt 1,9 millioner kroner til en kampanje om vold i nære relasjoner rettet mot ungdom. Formålet var å gi unge informasjon om temaet, henvise de unge til en permanent plattform (ung.no) for informasjon fra det offentlige og å videreutvikle vold i nære relasjoner som tema på ung.no. Ved oppstart ble det foretatt en kartlegging av informasjonsarbeid overfor ungdom om temaet i regi av andre offentlige aktører og organisasjoner. Det ble gjennomført høringer med ungdom om innhold og utforming av kampanjen, i samarbeid med Forandringsfabrikken. Det ble også arrangert fagmøte med et utvalg fagfolk og samarbeidspartnere. Stoff om vold og overgrep på ung.no ble utvidet og kvalitetssikret, og det ble gjennomført teknisk utvikling. Den visuelle profilen, virkemidler og tiltak for kampanjen ble laget i samarbeid med reklame- og kommunikasjonsbyrået Oktan. Kapasiteten i fagpanelet som besvarer spørsmål og henvendelser fra ungdom ble utvidet.

Kampanjen ble gjennomført fra 15. januar til 15. februar 2015, under overskriften #ikkegreit. Kampanjen besto av produksjon og tilpasning av artikler og annet innhold på ung.no/ikkegreit, samt å produsere og publisere annonser og filmer på Facebook. I tillegg til betalt annonsering, ble det daglig publisert saker og filmer på ung.no's Facebook-side. Twitter og Instagram ble benyttet for å skape blest om kampanjen. Annonsebudskapet og filmene ble vist på veggen til 427 000 personer i målgruppen, og omtrent 158 000 av disse klikket seg videre til artikler på ung.no. Kampanjeannonnene hadde en klikkprosent på 8,9 prosent (til sammenligning har finn.no ca. 0,15 prosent).

Nettstedet ung.no hadde i kampanjeperioden en økning på 32 prosent, sammenlignet med tilsvarende periode i 2014. Antallet følgere på Facebook økte med 57 prosent (fra 6 519 til 10 274). Kampanjen nådde 433 095 personer i målgruppa 13 til 20 år, noe som tilsvarer 83 prosent av alle brukere av Facebook i dette segmentet i Norge. 259 668 av disse utførte 434 438 aktiviteter, det vil si trykket på "liker", kommenterte eller delte.

Antall spørsmål til ung.no var omtrent tilsvarende som samme periode i 2014, mens andelen som omhandlet vold i nære relasjoner var høyere i kampanjeperioden. Kapasiteten til å besvare spørsmål knyttet til vold i nære relasjoner opprettholdes videre. Kampanjen er blitt presentert på en konferanse i regi av programmet for voldsforskning ved NOVA (jf. tiltak 11) og Nettverk for forskning om voldtekt, seksuelle overgrep og gråsoner.

Kampanje i regi av politiet

Det er for 2014/2015 satt av til sammen 4 millioner kroner til et toårig prosjekt for utarbeidelse og implementering av en informasjonskampanje i regi av politiet for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner. Kampanjen skal rettes mot befolkningen generelt og utsatte for vold i nære relasjoner spesielt. Særlig ønsker man å nå personer utsatt for vold fra partner, inkludert unge par, samt vitner

som kjenner til at andre blir utsatt for vold i nære relasjoner. Hovedmålet vil være å skape økt oppmerksomhet omkring vold i nære relasjoner og synliggjøre politiets rolle på dette feltet slik at flere søker hjelp og kommer seg ut av den voldelige situasjonen. En slik kampanje vil være et viktig virkemiddel i målsettingen om at flere anmelder saker om vold i nære relasjoner.

Det er nedsatt en prosjektgruppe for prosjektet samt referansegruppe og styringsgruppe på Kripos. Selve kampanjen skal gjennomføres i 2015/2016 og planlagt lansering er 15. oktober 2015. Prosjektgruppen ved Kripos samarbeider med kommunikasjonsbyrået Dinamo om utviklingen av kampanjen.

Kampanjen skal tas ut i egnede kanaler på nett, i sosiale og tradisjonelle medier, samt oversettes til flere språk for å nå målgruppene best mulig. I tillegg til at kampanjen spres nasjonalt fra sentralt hold, ligger det et stort potensiale i å bruke kampanjen aktivt i det forebyggende arbeidet lokalt og sørge for at kampanjen spres til politiets nettverk i distriktene.

God forankring i politiet og involvering av samarbeidspartnere på fagområdet vil være avgjørende for kampanjens suksess. Prosjektgruppen ved Kripos vil innhente kompetanse både fra politiet og eksterne aktører, knytte til seg en referansegruppe fra politidistriktene og Politihøgskolen samt benytte erfaringer fra andre lignende kampanjer. Politidistriktene vil oppdateres underveis, slik at informasjonskampanjen og implementeringen av den i politiet vil være godt kjent ved lansering.

Prosjektgruppen ønsker å benytte seg av etablerte kanaler som finnes i politiet for å informere bredt (Politiets nasjonale nettsted for kompetansedelning (KO:DE), politiets intranett, nyhetsbrevet fra Politidirektoratet, Magasinet Norsk Politi, Politiforum, politisjefmøte, PKF-konferansen, Infoforum etc.)

Kripos arrangerte en felles koordinatorsamling 20. mai 2015, der det ble informert om kampanjen og satt fokus på hvordan politidistriktene kan forberede seg før lansering. Til stede var over 80 deltakere fra distriktene. Kripos oppfordret også politidistriktene til å holde en intern samling etter sommerferien for ansatte som arbeider med tematikken. Prosjektgruppen vil tilrettelegge for informasjonsarbeidet i politidistriktene ved å utarbeide en intern informasjonspakke (pp-presentasjon, budskapsplattform, div. støttemateriale).

Prosjektgruppen har kontakt med en rekke eksterne aktører som arbeider med fagområdet, både for å utveksle erfaringer og for å finne ut hvordan vi kan samarbeide for å nå ut på en best mulig måte. Kontaktpunkter er blant annet Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (nettstedet ung.no, NAV, samordningsmodellen SLT, Krisesentersekretariatet og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).

Videreføring av politiets kampanje «Kjernekar»

I sammenheng med politiets informasjonskampanje om vold i nære relasjoner ble det i 2014 bevilget 400 000 kroner til en videreføring av Kripos' kampanje «Kjernekar» som har hatt som målsetting å forebygge voldtekt. Kampanjen ble lansert i november 2013 og har rundt 65 500 tilhengere på Facebook. «Kjernekar» har fokus på festrelaterte voldtekter. Kampanjen appellerer til «kjernekaren», menn i alderen 18 til 35 år, som tør å si i fra og som følger med litt ekstra slik at alle får en fin kveld. Ved siden av fakta om festrelaterte voldtekter og pekere til viktige adresser for den som har vært utsatt for voldtekt, tar kampanjen i bruk animasjonsfilm, plakater, boards i byrommet, kinoreklame og

klistermerker for taxi-næringen, skal det også vises til kampanjen i en ny lærebok for ungdomsskoletrinnet. Nettsiden er også oversatt til engelsk. Kampanjen har pågått gjennom russetida og festivalsesongen 2014. Nettsiden er også tilgjengelig på politiets interne kommunikasjonskanal KO:DE. Se Kjernekers facebook-side her: <https://nb-no.facebook.com/kjernekar>. Kripos er tildelt 500 000 kroner til videreføring av kampanjen i 2015. Departementet vurderer nå om, og eventuelt hvordan, kampanjen skal følges opp.

Videreføring, evaluering og erfaringsoppsummering for prosjektet «Et spørsmål om ære»

Prosjektet «Et spørsmål om ære?» startet opp i januar 2013. På bakgrunn av at Konfliktrådet i Sør-Trøndelag hadde gjennomført prosjektet «Familievold, forsoning og forebygging» med gode resultater i perioden 2008-2011, der også æresrelatert vold var en del av tematikken i sakene som ble handtert, har Justis- og Beredskapsdepartementet finansiert et prosjekt i Konfliktrådet som særlig retter seg mot saker som omhandler æresrelatert vold. Prosjektet finansieres i 2015 gjennom «forebyggingspakken».

Prosjektet «Et spørsmål om ære?» skal prøve ut tilrettelagt dialog i saker som handler om tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet. I tillegg skal offentlig og privat nettverk involveres der det er hensiktsmessig. Målsettingen med prosjektet er bedre ivaretagelse av ofre for æresrelatert vold, bedre samarbeid i hjelpeapparatet rundt disse sakene samt forebygging av ytterligere voldsbruk og ekstrem kontroll.

Prosjektets årsrapport fra 2014 viser at det til sammen er registrert 32 saker i prosjektet. Sakene fordeler seg på sju nasjonaliteter og dreier seg blant annet om ungdom under 18 år som opplever alvorlige begrensninger i sin frihet, konflikter mellom barn og foreldre, konflikter med barnevernet i sammenheng med plassering, konflikter i familien i forbindelse med valg av partner og vold og trusler mot ektefelle hvor ære har betydning. Konfliktrådet samarbeider tett med andre etater i prosjektet, med politi og barnevern som de viktigste samarbeidspartnere.

I løpet av 2015 skal prosjektet evalueres og erfaringer/metoder skal nedtegnes slik at erfaringene fra prosjektet i Sør-Trøndelag, ved en positiv evaluering, kan overføres til øvrige Konfliktråd.

Nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt

Det er i 2014 og 2015 avsatt midler fra forebyggingspakken til utvikling av en nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt. Målgruppen for nettportalen er utsatte for vold i nære relasjoner og hjelpeapparat. Se for øvrig status for tiltak 18a.

Utarbeidelse av forslag til ulike konsepter for nasjonal telefon om vold og voldtekt

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) utredet behovet for en nasjonal alarmtelefon for utsatte for vold i nære relasjoner og voldtekt. NKVTS konkluderte med at det er behov for å etablere en nasjonal telefon, med ett felles nummer, for mennesker med voldsrelaterte erfaringer. NKVTS pekte i sin rapport på ulike forutsetninger/kriterier for at en slik nasjonal telefontjeneste for voldsutsatte skal lykkes:

- En gratis, lett tilgjengelig, heldøgns telefontjeneste, betjent 24 timer i døgnet på helårsbasis.
- Et telefonnummer som er lett å huske.
- At telefonen er gjort godt kjent for hele befolkningen og for spesielt utsatte grupper.
- Nær forbindelse med nasjonal nettportal og høy kvalitet på informasjonen i nettportalen.

- Tilrettelegging for alle typer brukere (språk, etnisitet, funksjonsevne).
- Kunnskap og kompetanse.
- Avgrensning av oppgavene.
- Kommunikasjon mellom praksisfelt (alle slags instanser), nettportal og nasjonal telefon.

NKVTS får i 2015 i oppdrag å komme med forslag til ulike konsepter for hvordan en nasjonal telefon for utsatte for vold i nære relasjoner og voldtekt kan organiseres. I konseptene skal det skisseres forslag til utforming og dimensjonering av nasjonal telefon, angis modeller for drift og gis kostnadsoverslag, med utgangspunkt i rapporten om behovet for en nasjonal telefon, jf. tiltak 18b.

Studie med identifisering av virkningsfulle forebyggende tiltak

Det skal gjennomføres en studie om virkningene av forebyggende tiltak i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Hensikten med tiltaket er å identifisere forebyggende tiltak som gir god effekt i dette arbeidet og egner seg for videre spredning og nyetablering. Dette kan være primær-, sekundær- og tertiærforebyggende tiltak innenfor en rekke sektorer, inkludert politi, helse, skole etc. og tiltak i regi av frivillige organisasjoner. Studien skal omfatte tiltak både i Norge, Norden og andre land der man har identifisert og gjennomført forebyggende tiltak som antas å ha god effekt. Oppdraget planlegges lagt ut på anbud i august 2015 med frist for gjennomføring innen våren 2016.

2. KRÅDs rolle i arbeidet mot vold i nære relasjoner

Det kriminalitetsforebyggende råds (KRÅD) rolle i arbeidet mot vold i nære relasjoner skal tydeliggjøres og styrkes.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Justis- og beredskapsdepartementet følger nå opp evalueringen av Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) som ble overlevert departementet i oktober 2014, samt høringsforslag om en ny organisering av oppgaver som ligger til KRÅD. I etterkant vil det bli tatt videre skritt for å avklare hvilke oppgaver KRÅD eventuelt skal ha i arbeidet mot vold i nære relasjoner.

3. Avdekking i hjelpeapparatet

Det skal utarbeides en oversikt over eksisterende rutineguider og kartleggingsverktøy for avdekking av vold i nære relasjoner. Oversikten skal danne grunnlag for å vurdere hvor det er behov for nye rutineguider/retningslinjer. Oppdraget gis til Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) i 2014.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD
Gjennomføring: 2014-2016

STATUS:

Prosjektet ble igangsatt i 2014. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) har gjennomført litteratursøk for å identifisere eksisterende veiledere/rutineguider og

kartleggingsinstrumenter på dette området nasjonalt og det har vært søkt også internasjonalt for å indentifisere internasjonale standarder på veiledere. I tillegg har NKVTS hatt en dialog med de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) om hvilke veiledere og standarder som praksisfeltet har utviklet og/eller bruker for dette formålet innenfor deres region (hvilke veiledere som nå er i bruk). Aktuelle veilederne vil bli vurdert etter AGREE standard. Dette arbeidet vil munne ut i en summarisk oversiktsrapport som sommeren 2015 vil publiseres på NKVTS' hjemmeside. Oversikten gir også en vurdering av hvor det er behov for nye rutineguider/retningslinjer.

4. Indikator for omfang av vold i nære relasjoner

Helsemyndighetene skal i samarbeid med justismyndighetene, barnevernsmyndighetene og andre vurdere indikator for omfang av vold i nære relasjoner som kan gjøres tilgjengelig for kommuner.

Ansvarlig: HOD, BLD, JD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Tiltaket er igangsatt. Helse- og omsorgsdepartementet har bedt Folkehelseinstituttet, i samarbeid med Helsedirektoratet, om å gjøre en vurdering av tilgjengelige datakilder med tanke på mulige indikatorer for vold i nære relasjoner. Folkehelseinstituttet har etablert en arbeidsgruppe som skal bistå i arbeidet. I arbeidsgruppen er Folkehelseinstituttet, Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Politidirektoratet, NOVA, SSB, NAV og Kommunesektorens organisasjon KS representert. Gruppen har så langt gjennomført tre møter, og har planlagt to møter høsten 2015.

5. Rutinemessige spørsmål for å avdekke vold mot gravide

I tråd med retningslinjer for svangerskapsomsorgen fra 2005 skal lege og jordmor som utøver svangerskapsomsorg være oppmerksomme på symptomer og tegn på voldserfaringer og støtte gravide som utsettes for vold i nære relasjoner/mishandling. Retningslinjene for svangerskapsomsorg skal oppdateres i løpet av 2013 slik at rutinemessige spørsmål om vold inngår. Det skal beskrives hvordan spørsmål om vold bør tas opp og følges opp. Det skal registreres vold som tema i helsekort for gravide når det utarbeides et nytt elektronisk helsekort.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

På oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet har Helsedirektoratet oppdatert Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen på hvordan å avdekke vold mot gravide. Anbefalingene er utarbeidet på bakgrunn av forskningsbasert kunnskap, internasjonale anbefalinger, brukererfaringer, klinisk praksis og verdimeslige avveininger.

For å hjelpe gravide og deres ufødte barn som er i en utsatt situasjon, anbefales det i retningslinjene at alle gravide blir spurt om sine erfaringer med vold i svangerskapet. Det anbefales at vold tematiseres så tidlig som mulig. Det er viktig at helsepersonell får grundig opplæring i å snakke om vold.

Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen kan lastes ned her:

<http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/retningslinje-for-svangerskapsomsorgen-hvordan-avdekke-vold/Sider/default.aspx>

6. Innføring av bedre og mer kontinuerlig statistikk

Statistikk er viktig for å synliggjøre voldens omfang og konsekvenser, samt hvem utsatte og utøvere er. Det skal innføres bedre og mer kontinuerlig statistikk om vold i nære relasjoner der både kjønn og alder inngår som en del av registreringen, gjennom å

- a) videreføre den årlige rapporteringen fra krisesentertilbudet om brukerne og tilbudet. Det skal vurderes hvorvidt det er behov for endringer i utforming og metode for innhenting av statistikk for å sikre at behovet for informasjon om utviklingen i krisesentertilbudet blir tilstrekkelig dekket.

Ansvarlig: BLD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har fått ansvaret for at det blir utarbeidet statistikk om krisesentertilbudet og tilbudet som gis gjennom støttesentrene mot incest og seksuelle overgrep. For å kunne innhente god og informativ statistikk om de kommunale krisesentertilbudenes organisering, innhold og brukere har direktoratet fått i oppdrag å vurdere hvordan nåværende særreportering fra krisesentertilbudene kan innlemmes i KOSTRA. Dette skal skje i samarbeid med Statistisk sentralbyrå, jf. tildelingsbrev til Bufdir fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) for 2014.

Bufdir sendte en anbefaling til BLD i februar 2015 hvor det tilrås at særreporteringen på krisesenterområdet videreføres, og at det gjennomføres et utviklingsarbeid knyttet til kommunenes rapportering på krisesenterområdet i KOSTRA i 2015. BLD støtter denne tilrådingen. I tillegg til tildelingsbrev av mai 2015 gis Bufdir i oppdrag å nedsette og lede en arbeidsgruppe med ansvar for å utvikle et nytt KOSTRA-skjema for krisesentertilbudet. Det tas sikte på at arbeidsgruppen skal starte sitt arbeid høsten 2015.

- b) vurdere å legge til rette for å innføre statistikk over henvendelser om vold i nære relasjoner i hjelpeapparatet. Dette for å sikre god og tilpasset hjelp og oppfølging i de enkelte tjenestene. Aktuelle instanser kan være barnevern, familievern, barnehage og helse- og omsorgstjenester.

Ansvarlig: JD, BLD, HOD, KD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Tiltaket er under planlegging.

c) innføre forbedringer i politiets registrering og statistikkføring i saker om vold i nære relasjoner i forbindelse med innføringen av nytt straffesakssystem i politiet.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Det arbeides med etableringen av nytt straffesakssystem i politiet. Forbedringer i politiets registrering og statistikkføring skal innføres i denne sammenheng.

7. Omfangsundersøkelser

Det skal gjennomføres omfangsundersøkelser om vold i nære relasjoner hvert femte år. Med bakgrunn i omfangsundersøkelsen med datainnsamling i 2013, vil Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) få i oppdrag å gjennomføre tilleggsundersøkelser vedrørende enkelte grupper der vi særlig mangler kunnskap, som blant annet personer med innvandrerbakgrunn, lhbt-personer og personer med nedsatt funksjonsevne.

Ansvarlig: JD, BLD, HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) presenterte rapporten «Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie om vold og voldtekt» (Rapport 1/2014) i februar 2014. Undersøkelsen, som er gjennomført ved telefonintervjuer, omfatter et representativt utvalg av befolkningen på rundt 4500 kvinner og menn mellom 18 og 75 år. Datainnsamlingen ble gjennomført i 2013. Noen hovedfunn fra undersøkelsen er at alvorlig fysisk vold og grove seksuelle overgrep rammer en betydelig del av befolkningen i Norge, og starter for mange i tidlig barnealder. 9,4 prosent av norske kvinner rapporterer at de har vært utsatt for voldtekt. Det tilsvarende tallet for menn er 1,1 prosent. Fire ganger flere kvinner (9,2 prosent) enn menn (1,9 prosent) er utsatt for alvorlig partnervold.

Undersøkelsen viser at kvinner er langt mer utsatt for seksuelle overgrep enn menn. Kvinner har også en større totalbelastning av vold og overgrep. Det er nesten utelukkende menn som utøver seksuelle overgrep. Videre viser studien at barn ofte opplever flere typer overgrep samt at personer som var utsatt for fysisk vold eller seksuelle overgrep i barndommen, i mye større grad er utsatt for vold og overgrep også som voksen.

Alvorlig vold og grove seksuelle overgrep varierer med sosioøkonomiske skillelinjer (utdanning og inntekt). Alvorlig vold og grove seksuelle overgrep er et folkehelseproblem. Overgrep henger sammen med psykiske helseproblemer. Særlig gjelder dette for kvinners helse, fordi kvinner utsettes for flere typer volds- og overgrepshendelser enn menn.

Særlig voldtekt, men også vold, er fremdeles skjult for politiet og hjelpeapparatet. Bare 10 prosent av kvinnene og 17 prosent av mennene i studien, som hadde vært utsatt for en voldtekt, anmeldte saken til politiet. Når det gjelder alvorlig vold er tallet noe høyere - litt over 25 prosent av både kvinner og menn har anmeldt forholdet. I tillegg til at det er få som anmelder voldtekt og alvorlig vold er det et fåtall som oppsøker helsetjenester. I tillegg er det en del som aldri forteller til noen andre hva de har vært utsatt for. Bare 10 prosent av de voldtektsutsatte kvinnene var til medisinsk behandling eller

undersøkelse den første tiden etterpå. Ingen av de overgrepsutsatte mennene i denne undersøkelsen hadde oppsøkt medisinsk behandling.

Omfangsstudien vil danne grunnlag for videre undersøkelser innenfor NKVTS' forskningsprogram om vold i nære relasjoner, jf. tiltak 11. En ny omfangsstudie planlegges gjennomført i 2018.

NKVTS' rapport kan lastes ned her:

<http://www.nkvts.no/publikasjoner/Sider/PublikasjonsInfo.aspx?publID=1174>

20. mars 2015 presenterte NKVTS ungdomsdelen av omfangsundersøkelsen. Rapporten «Vold og voldtekt i oppveksten: En nasjonal intervjuundersøkelse av 16- og 17-åringene» baserer seg på intervjuer med ungdom i alderen 16 til 18 år. Studien er en tverrsnittsundersøkelse av norske 16- og 17-åringene. Deltakerne ble intervjuet per telefon, og datainnsamlingen foregikk i tredje kvartal 2013. I alt 1012 jenter og 1050 gutter deltok i undersøkelsen. Svarprosenten totalt var 61,7 prosent, noe mindre for gutter enn for jenter. I undersøkelsen ble deltakerne stilt konkrete og detaljerte spørsmål om vold og overgrepserfaringer. I tillegg ble de blant annet spurt om levekår, psykisk helse og kontakt med rettsapparat og helsetjeneste.

Undersøkelsen avdekket at vold og seksuelle overgrep rammer en betydelig del av barn og ungdom i Norge, at volden og overgrepene for mange starter i tidlig barnealder, og at de voldsutsatte ungdommene ofte hadde opplevd flere ulike typer vold og overgrep. Det var klare forskjeller mellom jenter og gutter med hensyn til hva slags hendelser og i hvilke relasjoner de var mest utsatt. Gutter hadde størst risiko for å bli utsatt for fysisk vold fra andre enn foresatte, mens seksuelle overgrep i hovedsak rammet jenter.

Mange voldsutsatte unge følte skam og skyld for det som hadde skjedd, og det var en klar overhyppighet av psykiske helseproblemer hos ungdommer som var utsatt for vold og seksuelle overgrep. Mye av volden og overgrepene forble skjult for politi og rettsvesen, og bare en mindre andel av de utsatte hadde søkt hjelp og fått medisinsk behandling etter hendelsene. En del forteller aldri til noen andre hva de har vært utsatt for.

Rapporten kan lastes ned her:

<http://www.nkvts.no/publikasjoner/Sider/PublikasjonsInfo.aspx?publID=1611>

8. Voldsmåling

Det skal gjennomføres en ny måling av henvendelser til politi- og hjelpeapparat om vold i nære relasjoner etter mønster fra målingene i 2003, 2005, 2008 og 2012. Målingen skal gjennomføres i 2016 av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2016

STATUS:

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) vil få i oppdrag å gjennomføre voldsmålingen i 2016. Målingen gir en oversikt over saker som involverer vold mellom partnere eller andre familiemedlemmer som hjelpeapparatet i Norge jobber med, en gitt uke. Målingen gir oss

viktige indikatorer på situasjonen rundt omkring i landets instanser, som daglig møter utfordringer knyttet til vold i nære relasjoner.

En tilsvarende måling ble gjennomført siste gang i 2012 og var den fjerde i sitt slag. Ved å gjennomføre målingen gjentatte ganger kan tallene sammenlignes med tidligere målinger og dermed kan man observere eventuelle trender og tendenser. I målingen fra 2012 var 972 instanser invitert til å delta.

Ved målingen i 2008 registrerte hver instans i gjennomsnitt 5,9 saker. I målingen fra 2012 registrerte hver instans i gjennomsnitt 7,74 saker. Det er en økning på 31 prosent. Videre var flere instanser enn tidligere involvert i hver enkelt sak. Dette sammen med den store økningen i antall saker, henvist fra andre instanser, tyder på at kommunikasjonen og samarbeidet mellom instansene har økt.

Det er viktig å merke seg at disse målingene ikke er en måling av forekomst av vold i samfunnet, men gir oss viktige indikatorer på situasjonen rundt omkring i landets instanser som daglig møter utfordringer knyttet til vold i nære relasjoner.

Rapport fra målingen fra 2012 kan lastes ned her:

<http://www.nkvt.no/publikasjoner/Sider/PublikasjonsInfo.aspx?publID=1173>

Trygghet til å handle. Om kunnskap og kompetanse

9. Kunnskapsformidling

Kompetansen om vold i nære relasjoner i hjelpeapparatet skal styrkes. Kompetansehevingen skal omfatte både grunn- og videreutdanning og kompetanseoverføring i tjenestene. Som en del av oppfølgingen av Meld. St. 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd. Samspill i praksis* vil Kunnskapsdepartementet innføre felles innhold i alle helse- og sosialfaglige grunnutdanninger. Formålet er å sikre at studentene har nødvendige kunnskaper om helheten i helse- og velferdstjenestene, lov og regelverk og viktige samfunnsutfordringer, herunder vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: KD, AD, BLD, HOD, JD

Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Kunnskapsdepartementet følger opp Meld. St.13 *Utdanning for velferd* blant annet med oppdrag til Universitets- og høyskolerådet (UHR). UHR jobber med prosjektet som har som mål å utvikle det som skal være felles innhold for helse- og sosialfagutdanningene. Oppdraget omfatter blant annet å utrede og vurdere hvilke temaer som skal inngå i felles innhold og deretter konkretisere læringsutbyttet som kandidatene skal ha tilegnet seg i løpet av studietiden.

I arbeidet med stortingsmeldingen kom det klart fram at det er behov for at alle helse- og sosialfagutdanningene får en bedre dybdekunnskap om vold og seksuelle overgrep. Dette er blant temaene som er en del av oppdraget som er gitt UHR.

10. Styrking av de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) skal styrkes for å bidra med økt kompetanse og veiledning overfor helse- og omsorgstjenesten i deres arbeid med vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Grunnbevilgningen for 2015 til de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) er økt med ekstra tilskudd på til sammen 5 millioner kroner, for å bidra til å øke omfanget av sentrenes kompetansehevingstiltak og veiledning knyttet til vold i nære relasjoner overfor helse- og omsorgstjenesten. Sentrene har ulike tilnærminger til tjenestene tilpasset regionale behov. Informasjon om RVTSenes arbeid finnes her: <http://www.rvts.no>.

11. Forskningsprogram

Det skal opprettes et eget forskningsprogram om vold i nære relasjoner. Tema for programmet vil blant annet være årsaker til vold i nære relasjoner, vold i nære relasjoner i et livsløps- og generasjonsperspektiv, særlig sårbarhet og vold i nære relasjoner i minoritetsmiljøer, herunder innvandremiljøer. Programmet skal også omfatte forskning rundt iverksatte og planlagte tiltak for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2018

STATUS:

Det er satt av 50 millioner kroner over fem år til et todelt forskningsprogram om vold i nære relasjoner. 25 millioner kroner tildeles Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og 25 millioner kroner tildeles Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) etter en anbudskonkurranse.

Formålet med det nye forskningsprogrammet er kunnskapsproduksjon og kunnskapsformidling. Resultatene fra forskningen skal gjøre det mulig å følge utviklingen over tid og gi grunnlag for iverksettelsen av tiltak for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner.

Forskningsprogrammet skal bidra til å styrke og utvikle den tverrfaglige innsatsen og teoriutviklingen på området og bidra til økt forståelse for hva vold i nære relasjoner handler om. Kunnskap om voldens omfang, årsaker, karakter og konsekvenser er avgjørende for god kvalitet i hjelpetjenestene.

Se informasjon om forskningsprogram og forskningsresultater på forskningsinstitusjonenes hjemmesider:

[http://www.nkvts.no/fu/Documents/Informasjon-om-voldsprogrammet\[1\].pdf](http://www.nkvts.no/fu/Documents/Informasjon-om-voldsprogrammet[1].pdf) og
<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA>

12. Forskning rundt helsemessige konsekvenser

Forskningen ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) om de helsemessige konsekvensene av vold i nære relasjoner skal styrkes. Senteret skal bidra til å spre kunnskap om dette til relevante instanser og tjenester.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) er tildelt tilskudd på 2 millioner kroner for å styrke kunnskapen om de helsemessige konsekvensene av vold i nære relasjoner. Forskningsprosjektene innlemmes i forskningsprogrammet «Vold i nære relasjoner» ved NKVTS, jf. tiltak 11. Flere prosjekter som omhandler helsemessige konsekvenser av vold i nære relasjoner er under utarbeidelse. Etter hvert vil informasjon om og rapporter fra prosjektet bli lagt ut på NKVTS' hjemmeside: <http://www.nkvts.no>

13. Følgeevaluering av handlingsplan

Implementeringen av tiltak i handlingsplanen mot vold i nære relasjoner skal følgeevalueres gjennom handlingsplanperioden 2014-2017. Oppdraget vil legges ut på anbud våren 2014. Sluttrapport skal foreligge høsten 2017.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Evalueringen av et samarbeidsprosjektet på Stovner politistasjon etter inspirasjon fra Prosjekt Karin i Malmö i Sverige (jf. tiltak 44) evalueres av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) som del av forskningsprogram om vold i nære relasjoner, jf. tiltak 11. Også virkningen av andre tiltak vil inngå som en del av forskningsprogrammet, blant annet vil tiltakene rettet mot frivillige organisasjoner kunne knyttes til forskningsprosjekt om de frivillige organisasjonenes rolle i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Prosjektet «Et spørsmål om ære?» vil bli evaluert som en del av prosjektet og en gjennomgang av øvrige forebyggende tiltak vil inngå som en del av oppdraget med å identifisere virkningsfulle forebyggende tiltak i arbeidet mot vold i nære relasjoner, jf. tiltak 1.

Alle skal nås. Hjelp- og behandlingstilbudet

14. Videreutvikling av krisesentertilbudet

Krisesenterlova som ble innført 1. januar 2010, gir alle kommuner en plikt til å sørge for et krisesentertilbud til kvinner, menn og barn utsatt for vold i nære relasjoner. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) evaluerer kommunenes implementering av loven, med særlig fokus på organisering, ressursbruk, tilrettelegging for ulike brukergrupper, samarbeid med øvrig tjenesteapparat og en vurdering av selve loven. Resultatene vil foreligge høsten 2014 og vil ligge til grunn for en videreutvikling av tilbudet.

Ansvarlig: BLD
Gjennomføring: 2014-2016

STATUS:

Kommunenes implementering av krisesenterloven er evaluert av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Rapporten ble lansert i februar 2015. NOVA konkluderer med at det har funnet sted en positiv utvikling når det gjelder den hjelpen som gis *på* og *av* krisesentrene. Samtidig pekes det på områder hvor det fremdeles er utfordringer: Tilbudet til sårbare grupper og tilbudet til menn (som også rammer barn som kommer i følge med far), i tillegg til at kommunene i varierende grad oppfyller sine forpliktelser til å sørge for et helhetlig hjelpetilbud. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet forslag til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) om oppfølging av NOVAs funn og anbefalinger. Disse forslagene vurderes nå nærmere av departementet. BLD har gitt Bufdir i oppdrag å utarbeide en forskrift til krisesenterlova om fysisk sikring av lokale.

Bufdir videreutvikler krisesentertilbudet på flere områder. Utfordringene NOVA peker på, drøftes i «*Veileder til krisesenterloven*» som ble lansert samtidig med evalueringen (jf. tiltak 15). De regionale ressursentrene om vold traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) får årlig i oppdrag å arrangere kompetanseheving for ansatte i krisesentertilbudene, nasjonalt og regionalt. Tilgjengelighet og tilrettelegging for sårbare grupper vil være et hovedtema på den nasjonale konferansen i 2015 (jf. tiltak 17). Direktoratet ser et behov for mer kunnskap som basis for videreutvikling av tilbudet til menn, og lyser i juni 2015 ut en større studie om temaet. Direktoratet foretar i 2015 en gjennomgang av tilbudet til barn ved krisesentrene (jf. tiltak 23 a i tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017) *En god barndom varer livet ut*). Gjennomgangen vil omfatte konkrete tiltak for å heve kvaliteten i tilbudet til barna, og vil foreligge høsten 2015.

Selv om krisesenterlova pålegger alle kommuner en likelydende plikt til å sørge for et krisesentertilbud, viser evalueringen store variasjoner i hvor mye ressurser den enkelte kommune setter av til formålet. Det er også indikasjoner på usikkerhet knyttet til SSBs data om dette (i KOSTRA). Direktoratet vil derfor få gjennomført en kvalitetssikring og egne analyser av KOSTRA-dataene i 2015. For å styrke den helhetlige oppfølgingen av beboerne, vil direktoratet gjennomføre en kartlegging av eksisterende erfaringer med individuell plan, i tillegg til å gjennomføre en utprøving med bruk av individuell plan for beboere i krisesentertilbudet og det nasjonale bo- og støttetilbudet for unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold (jf. tiltak 40).

Evalueringen av kommunenes implementering av krisesenterloven kan lastes ned her:

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2014/Krisesentertilbudet-i-kommunene>

15. Veileder om krisesentertilbudet

Det skal utarbeides en veileder for kommunene om innholdet i krisesentertilbudet.

Ansvarlig: BLD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet publiserte i februar 2015 Veileder til krisesenterloven. Hovedmålgruppen er kommunene, som etter krisesenterlova er pålagt ansvaret å sørge for et krisesentertilbud, samt fylkesmennene som fører tilsyn. Veilederen er distribuert til alle kommuner, fylkesmenn, KS (sentralt og regionalt), krisesentre og RVTS, sammen med informasjon om veileder og retningslinjer ved seksuelle overgrep mot voksne med utviklingshemming (jf. tiltak 18 i handlingsplan mot voldtekt, 2012-2014). I arbeidet med å gjøre kjent materialet knyttet til tiltak 18, ble det informert om Veileder til krisesenterloven. I følgebrevene ble det gitt tilbud om deltakelse fra direktoratet på relevante fora for å presentere disse veilederne. Det har kommet svært få henvendelser, noe som kan indikere at dette ikke er prioriterte temaer i kommunenes og fylkesmennenes arbeid.

Veilederen kan lastes ned her:

<http://bestill.bufdir.no/pub/vold-og-overgrep/krisesentertilbud/veileder-krisesenterloven>

16. Kartlegging av saker som omhandler vold i nære relasjoner ved NAV-kontor

Det skal kartlegges i hvilken grad og hvordan Nav-kontorene er involvert i saker som omfatter vold i nære relasjoner. På bakgrunn av kartleggingen skal eventuelle tiltak for å utvikle arbeids- og velferdsforvaltningens rolle i dette arbeidet vurderes.

Ansvarlig: AD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal bidra til at NAV-kontorene har den nødvendige kompetansen om særlige problemer og behov relatert til henvendelser fra personer som er utsatt for vold i nære relasjoner. Arbeids- og velferdsdirektoratet har i 2014 gjennomført en kartlegging av NAV-kontorenes oppmerksomhet, kunnskap og kompetanse på vold i nære relasjoner og oversendt resultatene til Arbeids- og sosialdepartementet.

Som et ledd i å heve kompetansen ved NAV-kontorene har direktoratet utarbeidet en kortfattet nettbasert veileder for NAV-ansatte. Veilederen er lagt ut på NAV sine sider og er nå under implementering.

17. Oppfølging av kartleggingen av hjelpetilbudet for voldsutsatte med funksjonsnedsettelse

På oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gjennomfører Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) en kartlegging av hjelpetilbudet for voldsutsatte med funksjonsnedsettelse. Resultatene fra kartleggingen vil foreligge våren 2014 og skal ligge til grunn for det videre arbeidet med å sikre voldsutsatte med funksjonsnedsettelse tilgjengelig og tilrettelagt hjelp.

Ansvarlig: BLD, HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) har på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) gjennomført en kartlegging av hjelpetilbudet til voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne. Rapporten ble lansert i april 2014 og kan lastes ned her:

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2014/Tjenestetilbudet-til-voldsutsatte-personer-med-nedsatt-funksjonsevne>

Bufdir arrangerte i september 2014 et fagseminar, hvor fagpersoner fra både funksjonshemmet-området, tilskuddsforvaltning og voldsforebygging og deltok, sammen med eksterne aktører. Formålet med møtet var å få innspill på hvordan rapportens funn og anbefalinger kan følges opp. Rapportens funn og anbefalinger følges opp på flere områder.

Funksjonshemmedes organisasjoner

Bufdir har som mål å sette temaet på dagsorden i organisasjonenes arbeid. I tilskuddsordningen *Tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne*, er voldsforebyggende arbeid et prioritert område i utlysningen for tildeling i 2015. Blant 70 søkere, kom det inn kun en søker som hadde voldsforebyggende arbeid i sine planlagte prosjekt. Det ble gitt tilskudd til denne organisasjon.

Kommunene

Bufdir publiserte nylig veileder og retningslinjer ved seksuelle overgrep mot voksne med utviklingshemming på www.vernmotovergrep.no. De er tilgjengelige på norsk, engelsk og samisk. På nettsiden er det også opplæringsmaterieell for kommuneansatte. Materieellet er bekjentgjort til alle landets kommuner via brev, deltakelse på konferanser (sist på SOR konferansen i Bergen 4.-5. mai 2015), informasjon i relevante fora mv.

Bufdir har startet arbeidet med å vurdere hvordan retningslinjene kan videreutvikles til å gjelde personer som i særlig grad kan ha behov for beskyttelse mot vold og overgrep. Inkludert i dette arbeidet er å vurdere om og evt. hvordan den britiske SOVA-modellen kan tilpasses norske forhold. Dette arbeidet ses også i sammenheng med oppdraget om å utvikle rutiner for å avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom med funksjonsnedsettelse (jf. tiltak 21 i tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017) *En god barndom varer livet ut*). En arbeidsgruppe starter opp i juni 2015.

Veileder til krisesenterloven ble lansert i februar 2015 (jf. tiltak 15). Tilrettelegging for brukere med funksjonsnedsettelse, både når det gjelder fysisk tilgjengelighet og innhold i tilbudet, er grundig drøftet i veilederen. Mangler i kommunenes tilbud for voldsutsatte med tillegg utfordringer, blant

annet funksjonsnedsettelse, var også en sentral anbefaling i den nylig gjennomførte evalueringen av kommunenes implementering av krisesenterlova (jf. tiltak 14). Tilrettelegging for sårbare grupper vil være hovedtemaet på den nasjonale konferansen for ansatte i krisesentertilbudene i 2015.

Nordisk Ministerråd

Bufo dir deltar som ekspert i Nordisk Ministerråd sitt arbeid om «kjønnsrelatert vold mot personer med nedsatt funksjonsevne». Formålet er å kartlegge hvordan de nordiske landene arbeider med forebygging, tjenestetilbudet og hindre at vold skjer mot personer med nedsatt funksjonsevne. Arbeidet skal også tentativt foreslå forslag til tiltak for å bedre situasjonen i Norden. Arbeidet/ rapporten vil gå inn som et kapittel i Nordisk Ministerrådets nye holdbarhetsstrategi.

NOVAs rapport kan lastes ned her: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2014/Tjenestetilbudet-til-voldsutsatte-personer-med-nedsatt-funksjonsevne>

18. Informasjon til utsatte for vold i nære relasjoner og hjelpeapparat

Det skal legges til rette for at informasjon om rettigheter og hjelpetiltak kan formidles til voldsutsatte og hjelpeapparat på en god og tilpasset måte, herunder:

a) Det skal etableres en ny nettportal om vold i nære relasjoner for utsatte og hjelpeapparat. Hovedformålet er å gjøre eksisterende informasjon tilgjengelig for målgruppene. Informasjonen skal være tilgjengelig på flere språk. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) får i oppdrag å utvikle nettportalen.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Oppdraget om å utvikle og drifte en nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt er gitt Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). NKVTS skal samarbeide med Norske kvinners sanitetsforening (NKS) og andre aktuelle aktører om utviklingen av portalen. Oppstart av drift av portalen er planlagt til andre halvår 2015.

b) Behovet for en alarmtelefon for voldsutsatte skal vurderes i tilknytning til ny nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt. NKVTS får i oppdrag å gjennomføre en kartlegging av behovet for en alarmtelefon for utsatte for vold i nære relasjoner og voldtekt.

Ansvarlig: JD, BLD, HOD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

I 2014 fikk Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) i oppdrag å utrede om det er behov for en alarmtelefon for utsatte for vold i nære relasjoner og voldtekt. Rapporten «*Nasjonalt alarmtelefon? - en kartlegging av behovet for en nasjonal telefon for voldsutsatte*» ble lansert 17. april 2015. Rapporten kan lastes ned her:

<http://www.nkvts.no/biblioteket/Publikasjoner/Nasjonal-alarmsentral.pdf>

NKVTS får i 2015 i oppdrag å komme med forslag til ulike konsepter for hvordan en nasjonal telefon for utsatte for vold i nære relasjoner og voldtekt kan organiseres. I konseptene skal det skisseres forslag til utforming og dimensjonering av nasjonal telefon, angis modeller for drift og gis kostnadsoverslag, med utgangspunkt i rapporten om behovet for en nasjonal telefon, jf. tiltak 1.

19. Tjenestetilbudet ved barnehusene

Regjeringen vil vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å utvide tjenestetilbudet ved Statens barnehus slik at flere instanser kan gi bistand i samme lokalitet.

Ansvarlig: JD, BLD, HOD

Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

En arbeidsgruppe under ledelse av Politidirektoratet med medlemmer fra Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), barnehusene og UNICEF har vurdert felles retningslinjer for drift av barnehusene samt foretatt en vurdering av tilsynsbehovet. Anbefalingene fra arbeidsgruppen skal følges opp av Politidirektoratet. Målsettingen er bedre oppfølging og mer enhetlig drift.

Politidirektoratet har etablert et barnehusråd bestående av representanter fra Helsedirektoratet, Bufdir, en representant fra Riksadvokaten, en politimester og en barnehusleder. Barnehusrådet er et rådgivende organ for Politidirektoratet og møtes rundt to ganger i året.

For at barnehusene skal kunne gi et likeartet tilbud om oppfølging etter gjennomført dommeravhør har Politidirektoratet nedsatt en arbeidsgruppe bestående av Helsedirektoratet, Bufdir, to barnehusledere og en barnehusmedarbeider som skal foreslå roller og ansvar ved oppfølging av dommeravhøret mellom barnehus, barnevern og primærhelsetjenesten.

Justis- og beredskapsdepartementet har fremmet prop. L om endringer i straffeprosessloven om avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner til Stortinget. Lovforslaget ble vedtatt ved førstegangsbehandling av Stortinget 10. juni, jf. Innst. 347 L (2014-2015) og Lovvedtak 91 (2014-2015). Andregangsvedtak forventes senere i juni og lovendringene vil tre i kraft i løpet av høsten.

Endringene skal styrke barns og særlig sårbare voksnes rettssikkerhet samt gi bedre vern mot vold og seksuelle overgrep, uten å svekke siktedes rettssikkerhet. Ansvar for avhørene skal overføres fra domstolene til politiet, og første avhør skal som hovedregel tas uten at mistenkte siktes og varsles om avhøret. Samtidig utvides adgangen til å ta supplerende avhør, slik at siktede får stilt spørsmål til vitnet på bakgrunn av det som har kommet frem i første avhør. Videre skal det bli obligatorisk å ta tilrettelagt avhør og bruke barnehus når fornærmede og andre vitner avhøres i saker som gjelder seksualforbrytelser, kjønnslemlestelser, vold i nære relasjoner, drap eller kroppsskade.

Justis- og beredskapsdepartementet vil med hjemmel i endringene utforme en ny forskrift om avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner der det vil bli gitt nærmere regler om tilrettelagte avhør. Forskriften vil tre i kraft samtidig som lovendringene.

20. Kartlegging av kommunale helse- og omsorgstjenester

Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner skal kartlegges for å bedre faktagrunnlaget for hvordan tjenestene forholder seg til vold i nære relasjoner. Det vil bli igangsatt en avgrenset kartlegging av helse- og omsorgstjenestene i kommunene, blant annet fastleger, helsestasjons- og skolehelsetjenesten og psykisk helsearbeid.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) er tildelt 1 million kroner for å gjennomføre en kartlegging av helse- og omsorgstjenesten, for å bedre kunnskapsgrunnlaget om hvordan tjenestene forholder seg til temaet vold i nære relasjoner. NKVTS har igangsatt kartleggingsprosjektet, og gjør vurderinger av omfang og avgrensninger for kartleggingen. Datainnsamling vil gjennomføres høsten 2015.

21. Styrking av fastlegenes kompetanse om vold i nære relasjoner

Nær alle personer i befolkningen er tilknyttet en fastlege. Fastleger blir oppsøkt på bakgrunn av en rekke helseplager og problemstillinger som kan være relatert til vold. For å styrke fastlegenes kompetanse i forebygging, avdekking og oppfølging av utsatte og utøvere av vold i nære relasjoner skal det utvikles og tilbys et e-læringskurs for fastleger.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin skal utvikle et e-læringskurs for fastleger om vold i nære relasjoner. Kjønnsmestelse og tvangsekteskap skal inngå som tema i kurset. Arbeidet er igangsatt og e-læringskurset vil ferdigstilles i 2015.

22. Utvikling av behandlingstilbudet til utsatte for vold i nære relasjoner

Behandlingstilbudet til utsatte for vold i nære relasjoner skal bedres gjennom å videreutvikle det psykososiale lavterskeltilbudet i kommunene og vurdere hvordan det bedre kan ivareta voldsutsatte, samt revidere prioriteringsveilederne for spesialisthelsetjenesten.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Tiltaket er under planlegging og må ses i sammenheng med tiltak 20 i handlingsplanen. Helsedirektoratet skal vurdere hvordan voldsutsatte bedre kan ivaretas.

Som følge av vedtatte endringer i pasient- og brukerrettighetsloven er for tiden prioriteringsveilederne under revisjon. Endringene i bruker- og pasientrettighetsloven trer i kraft høsten 2015 og prioriteringsveilederne vil være ferdige i god tid før lovendringene trer i kraft.

23. Ny veileder for helse- og omsorgstjenesten

Det skal utarbeides en ny veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner. Veilederen skal dekke helse- og omsorgstjenesten både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten.

Ansvarlig: HOD

Gjennomføring: 2014

STATUS:

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) har igangsatt arbeidet med å utvikle en veileder for helsetjenestens arbeid med vold i nære relasjoner. Helsedirektoratet har tilført NKVTS 1 million kroner til dette arbeidet i 2014. Veilederen forventes ferdigstilt ved utgangen av 2015. Veilederen vil gjøres tilgjengelig som en nettbasert veileder.

24. Revidere veilederen for psykososiale tiltak

Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer ble utgitt i 2011. Veilederen skal revideres slik at den ivaretar voldsfeltet bedre.

Ansvarlig: HOD

Gjennomføring: 2014

STATUS:

Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer er under revidering. Revideringen vil ta inn i seg nytt lovverk, ny forskning og erfaringer etter 22. juli terroren og vil i større grad ta inn konsekvenser av vold som tema. Revisjonen vil bidra til at veilederen ivaretar både større ulykker og katastrofer, samt enkeltkriser (som konsekvenser av voldshendelser). Etter planen skal revideringsarbeidet være ferdig første halvdel av 2015, med planlagt utgivelse september 2015.

25. Oppfølging av evalueringen av overgrepsmottakene

Evalueringen av overgrepsmottakene skal følges opp gjennom tiltakene nedenfor, samt gjennom tiltak særlig rettet mot barn som presenteres i den kommende strategien om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Regjeringen kommer tilbake til de ulike tiltakene i det enkelte års statsbudsjett, og det tas forbehold om at de vil bli gjennomført når det er budsjettmessig dekning.

a) Forankre ansvaret for voksne som har vært utsatt for seksuelle overgrep, i spesialisthelsetjenesten fra 2015. De regionale helseforetakene skal starte planlegging av hvordan tilbudet skal utformes slik at sykehusene er klar for å overta ansvaret fra 2015. I gjennomgangen må det gjøres en vurdering av dagens overgrepsmottak og om disse skal videreføres, eventuelt på hvilken måte.

b) Styrke kompetansen i spesialist- og kommunehelsetjenesten i håndtering av vold og seksuelle overgrep, blant annet ved å vurdere å stille krav om at alle som deltar i legevakt har gjennomført kurs om vold og overgrep. Kompetanse om vold og overgrep skal inngå i spesialistutdanningen for allmennleger, og det skal vurderes særskilte obligatoriske kurs.

c) Styrke Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) sin rolle i å utvikle og

spre kompetanse i helse- og omsorgstjenesten i håndtering av både medisinske og psykososiale forhold knyttet til vold og seksuelle overgrep.

d) Vurdere sertifisering av helsepersonell som skal utføre klinisk rettsmedisinsk undersøkelse og akkreditering av enhetene der undersøkelsene skal foregå. Helsedirektoratet vil få i oppdrag å gjøre denne vurderingen.

e) Etablere et kompetansenettverk i klinisk rettsmedisin i samarbeid med de institusjonene som i dag ivaretar rettspatologi og klinisk rettsmedisin. Helsedirektoratet vil få i oppdrag å etablere et slikt kompetansenettverk.

Ansvarlig: HOD

STATUS:

a) Tjenestene til volds- og overgrepsofsatte skal integreres i de ordinære tjenestene, og spesialisthelsetjenesten vil få hovedansvar for tilbud til barn og voksne utsatt for seksuelle overgrep. Dette skal skje fra 2016. Eksisterende, robuste kommunale mottak skal videreføres gjennom avtaler mellom regionale helseforetak og kommuner. Helsetjenesten skal fortsatt utføre rettsmedisinske undersøkelser som bistand til politiets arbeid der forholdet er anmeldt. Regionale helseforetak får ansvar for å inngå avtaler med justisdepartementet om slik bistand. Ansvarsforhold knyttet til sporsikring der anmeldelse ikke foreligger, herunder økonomiske konsekvenser, skal utredes nærmere. Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet har gitt oppdrag til Helsedirektoratet og Politidirektoratet med frist 1. oktober 2015.

Helse- og omsorgsdepartementet har i oppdragsdokumentene til de regionale helseforetakene for 2015 stilt krav om at arbeidet med å planlegge videreføring av eksisterende robuste mottak gjennom avtaler og overtakelse av kommunale mottak starter opp slik at dette kan være på plass i 2016.

b) Helse- og omsorgsdepartementet fastsatte 20. april 2015 en ny akuttmedisinforskrift. I forskriften stilles blant annet krav om kurs i akuttmedisin og kurs i volds- og overgrepshåndtering for leger og annet helsepersonell som deltar i legevakt.

c) I henhold til planen er økonomisk styrking av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) videreført i 2015. Midlene styrker sentrenes arbeid med utvikling og spredning av kompetanse i helse- og omsorgstjenesten, knyttet til håndtering av både medisinske og psykososiale forhold rundt vold og seksuelle overgrep. Informasjon om sentrenes arbeid finnes her: <http://www.rvts.no> og www.nkvts.no. RVTSene mottar økt bevilgning beskrevet under tiltak 10.

d) Det er behov for å bedre kunnskapen hos helsepersonell om hvordan sikring av spor ved overgrep kan bedres. Helsedirektoratet er i tildelingsbrevet for 2015 bedt om å komme med forslag til hvordan dette kan gjøres, herunder vurdere en sertifisering av helsepersonell som skal utføre klinisk rettsmedisinsk undersøkelse og akkreditering av enhetene der undersøkelsene skal foregå.

e) Det er i oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene for 2015 satt følgende mål (som RHFene skal rapportere på i 2016): Det er etablert kompetansenettverk i klinisk rettsmedisin i samarbeid med de institusjonene som i dag ivaretar rettspatologi og klinisk rettsmedisin.

26. Videreutvikling av tilbudet om tannbehandling til utsatte for vold i nære relasjoner

Det er under etablering flere team av tannlege og psykolog i fylkeskommunal tannhelsetjeneste som utreder og behandler personer som er eller har vært utsatt for vold og overgrep. Tilbudet som gis skal bidra til kunnskapsutvikling på området. Systematisk kunnskapsutvikling skal danne grunnlag for vurdering av behovet for et slikt tilbud på landsbasis.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2016

STATUS:

Siden 2012 har Helsedirektoratet gitt tilskudd til etablering av tilrettelagt tannhelsetilbud til personer som har vært utsatt for tortur, overgrep eller som har odontofobi. Tilbudet forankres i fylkeskommunene i samarbeid med de regionale ressursentre om vold og traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) og relevante fagmiljøer innen odontologi. Det er etablert 24 team spredt i alle regioner, og flere er planlagt startet opp i 2015. I 2014 ble det tildelt om lag 20 millioner kroner til fylkeskommunene.

27. Videreføring av tilbudet til voldsutøvere gjennom Alternativ til vold og familieverntjenestene

Arbeidet med hjelpe- og behandlingstilbudet til voldsutøvere skal videreføres gjennom tilskudd til Alternativ til vold (ATV) og ved å styrke familieverntjenestenes kompetanse. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har gitt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag å utarbeide en plan for hvordan familieverntjenestene kan styrke tilbud til utøvere av vold i nære relasjoner. Utviklingen av familieverntjenestenes tilbud til voldsutøvere vil foregå i tett samarbeid med ATV. Tilbudet på feltet skal være likeverdig og tilgjengelig for alle.

Ansvarlig: BLD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har fått i oppdrag å styrke behandlingstilbudet til voksne voldsutøvere i familieverntjenesten. Det overordnede målet er et likeverdig og landsdekkende behandlingstilbud av høy kvalitet til voksne voldsutøvere. Arbeidet må sees i sammenheng med oppdraget om å styrke og utvikle tilbudet til barn utsatt for vold og unge voldsutøvere (jf. tiltak 34 i tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017), samt den generelle styrkingen av arbeid mot vold i familievernet. Tjenesten er i 2015 styrket gjennom 50 millioner, blant annet til forebyggende arbeid, tilbudet til familier hvor det forekommer vold og tilbudet til familier med høyt konfliktnivå. ATV er med i det videre arbeidet sammen med Bufdir med hensyn til implementering av planene for voldsarbeidet i familievernet.

Styrkingen av tilbudet tar utgangspunkt i hvordan praksis- og kompetanseutvikling foregår i Bufetat. Det er utpekt et nasjonalt spisskompetansemiljø (Enerhaugen familievernkontor), og medarbeidere er under ansettelse. Mandat for spisskompetansemiljøet er under ferdigstillelse. Kontoret lager en plan for utvikling av veiledere for arbeid i voldssaker og for kompetanseheving av tjenesten, i samarbeid med Alternativ til vold (ATV). Det skal utpekes ressurskontorer i regionene i løpet av året. Det skal gjennomføres en ståstedsanalyse av voldsarbeidet ved alle familievernkontor tidlig høst 2015. Det skal

også gjennomføres en brukerundersøkelse i tjenesten i 2015, som grunnlag for et arbeid med tjenestedesign.

28. Spredning av sinnemestringsmodellen ved Brøset

Kompetansen og kapasiteten i behandlingstilbudet til voldsutøvere skal styrkes gjennom ytterligere spredning av Sinnemestringsmodellen ved Brøset. De regionale ressursstrenene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) skal sørge for at tilbudet blir styrket i alle regioner.

Ansvarlig: HOD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

De regionale ressursstrenene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) har fått økt tilskudd til å arbeide for at sinnemestringstilbudet blir bedre forankret og styrket i alle regioner. St. Olavs hospital avd. Brøset fortsetter utdanningen av terapeuter, og samarbeider tett med RVTSene om spredning av tilbudet.

29. Kartlegging av behandlingstilbudet for voldsutøvere

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) får i oppdrag å gjennomføre en kartlegging av flere forhold knyttet til behandling av voldsutøvere, herunder:

- Kartlegge typologier av vold i nære relasjoner.
- Utarbeide en oversikt over hvilke behandlingstilbud til voldsutøvere som finnes i Norge og hvilke geografiske områder disse dekker, herunder hvilke behandlingsmuligheter det finnes for de ulike typologier av vold.
- Utarbeide oversikt/kartlegge utprøvde modeller og god faglig praksis for behandling av utøvere av vold i nære relasjoner, og herunder kartlegge om det er foretatt måling av effekt.

Kartleggingen kan bygge videre på «Hjelp og behandling til personer med volds- og aggresjonsproblemer - en nasjonal kartlegging av tilbud» utarbeidet ved NKVTS i 2007. Utviklingen av tilbudene de siste årene må midlertid ivaretas.

Ansvarlig: BLD, HOD
Gjennomføring: 2014-2016

STATUS:

I tildelingsbrevet for 2014 er NKVTS bedt om å samarbeide med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Helsedirektoratet om å gjennomføre en kartlegging av flere forhold knyttet til behandling av voldsutøvere, herunder:

- Kartlegge typologier av vold i nære relasjoner
- Utarbeide en oversikt over hvilke behandlingstilbud til voldsutøvere som finnes i Norge og hvilke geografiske områder disse dekker, herunder hvilke behandlingsmuligheter det finnes for ulike typologier av vold
- Utarbeide en oversikt/kartlegge utprøvde modeller og god faglig praksis for behandling av utøvere av vold i nære relasjoner, og herunder kartlegge om det er foretatt måling av effekt.

Tiltaket ses i sammenheng med tiltak 35 i Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge (2014-2017) *En god barndom varer livet ut*. NKVTS har her fått i oppdrag å kartlegge dagens behandlingstilbud til barn og ungdom som er utsatt for vold og seksuelle overgrep, samt for unge voldsutøvere og overgripere.

NKVTS har igangsatt arbeidet med begge kartleggingene. Disse kartleggingene vil være et viktig grunnlag for å vurdere nærmere hvordan behandlingstilbudet til voldsutsatte og voldsutøvere bør videreutvikles.

Lov og rett. Om straffeforfølgning

30. Evaluering av bruken av straffeloven § 219

Bruken av straffeloven § 219 skal evalueres. Oppdraget skal gis i tildelingsbrev til Politidirektoratet for 2014 og skal gjennomføres av Politihøgskolen.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Oppdraget er gitt Politidirektoratet gjennom tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet for 2014, samt eget oppdragsbrev i januar 2014. Politidirektoratet har i disponeringsskriv datert 31. mars 2014 gitt oppdraget til Politihøgskolen (PHS) og tiltaket Geir Aas vil forestå evalueringen. Prosjektet har oppstart 1. august 2015 og ferdigstilles innen 1. august 2016.

31. Analyse av familievoldssakene

Det skal foretas en analyse av familievoldssakene fra anmeldelse til eventuell dom. Analysen skal gjennomføres av Statistisk sentralbyrå (SSB).

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Analysen skal gjennomføres av Statistisk Sentralbyrå (SSB) i 2015/2016. SSB arbeider med avklaringer av behov i prosjektet, samt planlegger gjennomføringen. Prosjektet ses i sammenheng med gjennomføringen av tiltak 19 i tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge (2014-2017) *En god barndom varer livet ut*.

Det er kontakt med forskere fra andre institusjoner som også jobber med prosjekter om vold i nære relasjoner. Det er avholdt møte for forskere fra SSB, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Politihøgskolen med prosjekter relatert til straffeloven § 219 og (den rettslige) oppfølgingen av denne bestemmelsen. SSB oppdrag ses i sammenheng med disse øvrige prosjektene.

32. Statusrapport om politiets arbeid med vold i nære relasjoner

Politidirektoratet vil få i oppdrag å utarbeide statusrapport om politiets arbeid med vold i nære relasjoner hvert andre år, inkludert statistikk og trender. Første rapport skal foreligge i 2014.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Oppdraget er gitt Politidirektoratet gjennom tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet for 2014, samt eget oppdragsbrev i januar 2014. Første rapport forelå i januar 2015. Neste rapport vil foreligge i januar 2017, slik at den også vil kunne reflektere statistikk for hele 2016.

33. Oppfølging av evalueringen av politiets arbeid med vold i nære relasjoner

Evalueringen av politiets arbeid med vold i nære relasjoner skal følges opp og arbeidet i politidistriktene skal videreutvikles. Herunder skal følgende problemstillinger belyses:

- a) Samarbeidsrutiner internt i politiet og mellom politiet og andre aktører
- b) Voldsutsattes møte med politiet
- c) Informasjon til voldsutsatte om gangen i politiets behandling av saken
- d) Politiets håndtering av barn ved utrykning og samarbeid med barnevernet
- e) Eventuell tidsfrist som virkemiddel for å få ned saksbehandlingstiden i saker om vold i nære relasjoner

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Oppdraget er gitt Politidirektoratet gjennom tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet for 2014, samt eget oppdragsbrev i januar 2014, og arbeidet er påbegynt.

Tiltaket følges opp på ulike måter og må ses i sammenheng med tiltak 1 i handlingsplanen og politiets kampanje om vold i nære relasjoner som lanseres i oktober 2015. Kampanjen legger vekt på å skape gode rutiner og mekanismer som gjelder samtlige oppfølgingspunkter under tiltak 33. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltak 44 i handlingsplanen som gjelder etableringen av «Prosjekt November» på Stovner i Oslo.

Et viktig element i dette arbeidet er også implementeringen av risikovurderingsverktøyet SARA:SV (*Spousal Assault Risk Assessment Guide: Short Version*). SARA:SV vil få stor betydning for politiets rutiner, voldsutsattes møte med politiet, informasjon til de voldsutsatte og rett oppfølging av sakene. Intensjonen med å ta i bruk risikovurderingsverktøyet SARA er å forebygge vold i nære relasjoner og forhindre partnerdrap.

SARA:SV gir et helhetsbilde av situasjonen til både voldsutøver og voldsutsatt. Verktøyet blir tatt i bruk etter en hendelse. Bruken av SARA:SV er således både et forebyggende verktøy for å forhindre nye hendelser, men også et reaktivt verktøy fordi det også brukes under etterforskningen av en pågående sak. Det er vesentlig at verktøyet benyttes, at det innføres gode rutiner og at nødvendige tiltak iverksettes.

I disponeringsskriv for politi- og lensmannsetaten 2015 gis distriktene følgende føring for bruk av SARA: "Politidistriktene skal ha implementert bruk av risikovurderingsverktøyet SARA. SARA koordinator skal være etablert i alle politidistriktene og verktøyet skal benyttes i alle partnervoldsaker.» Ved første tertialrapportering for 2015 fremgår det at samtlige politidistrikter har SARA-koordinator. I to politidistrikter fremgår det ikke at SARA-medarbeidere er utpekt (mot sju ved årsrapporteringen for 2014). 26 av 27 politidistrikter har gjennomført eller har planlagt opplæring i bruk av verktøyet.

Det er stor variasjon mellom distriktene når det gjelder hvor mange samtaler som gjennomføres og i hvor stor utstrekning verktøyet blir brukt. Så langt i år rapporterer 15 politidistrikter at de har gjennomført flere samtaler med bruk av SARA-verktøyet. Fire politidistrikter rapporterer at de gjennomfører slike samtaler i samtlige partnervoldssaker. Distrikter som har tatt i bruk SARA metodisk rapporterer om positive erfaringer med verktøyet.

Siden årsskiftet har det skjedd en positiv utvikling med implementeringen av SARA i de fleste politidistrikter. Distriktene rapporterer imidlertid at kapasitets- og ressursutfordringer hindrer full bruk av verktøyet. Dette vil bli fulgt opp videre av Politidirektoratet i tilbakemeldingene til politidistriktene.

34. Oppdatering av politiets veileder og tiltakskort

Politiets veileder og tiltakskort skal oppdateres i forbindelse med oppfølgingen av evalueringen av politiets arbeid med vold i nære relasjoner, jf. tiltak 33.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Oppdraget er gitt Politidirektoratet gjennom tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet for 2014, samt eget oppdragsbrev i januar 2014. Politiets veileder fra 2008 skal oppdateres. Flere politidistrikter har gjort et godt arbeid med utarbeidelse av lokale veiledere. Det vil bli iverksatt et arbeid for å samordne og utvikle en felles veileder og tiltakskort. Veilederen vil bli lagt på politiets nasjonale nettsted for kompetansedeling KO:DE. Arbeidet skal etter planen ferdigstilles innen utløpet av 2015.

35. Fagsamling om vold i nære relasjoner

Det skal etableres årlige fagsamlinger om vold i nære relasjoner for politi og påtalemyndighet der søkelyset rettes mot ulike aspekter og utfordringer ved den strafferettslige behandlingen av saker om vold i nære relasjoner. Ansvarlige for gjennomføringen av seminarne vil være Politidirektoratet i samarbeid med Riksadvokaten og Kripos.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Kripos har fått dette oppdraget gjennom Politidirektoratets tildelingsbrev for 2015. Det planlegges en fagsamling der ulike aspekter innen både strafferettssporet og det forebyggende sporet tas opp. I tillegg avholdt Kripos i mai 2015 en samling for familievolds- og SARA-koordinatorene i forbindelse med planlegging og forberedelse av politiets kampanje om vold i nære relasjoner, jf. tiltak 1. Her var også andre problemstillinger innenfor området vold i nære relasjoner satt på dagsorden.

Samhandling i praksis. Om samarbeid og samordning

36. Gode modeller for samarbeid

Det skal årlig arrangeres konferanser om gode modeller for samarbeid og samordning og utdeles en samarbeids- og samordningspris. Prisen skal tildeles gode, lokalt forankrede og varige samarbeidsprosjekter som har som mål å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD

Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Justis- og beredskapsdepartementet har gjennomført konferanser om gode modeller for samarbeid og samordning i 2012 og 2013. Konferansen for 2014 ble gjennomført 14. november og hadde nærmere 200 påmeldte deltakere på konferansen fra kommuner, statlige etater og frivillige organisasjoner. Hensikten er å bidra til bedre samarbeid og samordning lokalt i arbeidet mot vold i nære relasjoner gjennom å vise fram gode modeller for samarbeid.

I tilknytning til konferansen deles det ut en samarbeids- og samordningspris. Prisen deles ut av Justis- og beredskapsministeren og skal gå til gode og varige lokale samarbeidsprosjekter, hvis formål er å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner. I 2014 var prisen todelt og ble tildelt Birkenes kommune og Fet, Sørums og Aurskog-Høland kommuner for disse kommunenes arbeid med kommunale og interkommunale handlingsplaner.

Foreløpig dato for konferansen i 2015 er 10. november.

37. RVTSenes rolle i tverretatlig samarbeid og samordning

De fem regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) spiller en viktig rolle i tverretatlig samarbeid og samordning i regionene. RVTSenes rolle i etableringen av gode samarbeidsformer i arbeidet mot vold i nære relasjoner, skal tydeliggjøres i tilskuddsbrevene til RVTSene for 2014.

Ansvarlig: HOD, BLD, JD

Gjennomføring: 2014

STATUS:

De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSenes) rolle i etableringen av gode samarbeidsformer i arbeidet mot vold i nære relasjoner er tydeliggjort i tilskuddsbrevene for 2014 og 2015. Flere av RVTSene har vurdert bruk av modellen fra RVTS Vest med tverretatlige konsultasjonsteam, men denne vil ikke tas videre i inneværende periode. RVTSenes rapporter viser for øvrig til at tverretatlig og tverrfaglig samarbeid vurderes i alle undervisnings- og veiledningssammenhenger.

38. Kommunale handlingsplaner

Det utarbeides en webbasert veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner som et hjelpemiddel for utarbeidelse av kommunale handlingsplaner. Kommunene skal fortsatt oppfordres til å utarbeide kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Planene bør også inkludere tiltak mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet. RVTSenes rolle i dette arbeidet skal styrkes og tydeliggjøres. Kommunenes utarbeidelse og bruk av kommunale handlingsplaner skal kartlegges.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD

Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Den web-baserte veilederen for utvikling av kommunale handlingsplaner er ferdigstilt og kan lastes ned her: <http://www.nkvts.no/sites/komplan/Sider/default.asp>

Omfanget av utviklede kommunale handlingsplaner ble kartlagt av SINTEF på oppdrag av Helsedirektoratet i IS-24 for 2013, «Kommunale tiltak i psykisk helsearbeid 2013 – Årsverksstatistikk og analyser av kommunal variasjon». Rapporten er tilgjengelig fra Helsedirektoratet: <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/895/IS-24-Kommunale-tiltak-i-psykisk-helsearbeid-2013.pdf>.

I rapporten vises det til at hver femte kommune har oppgitt at de har en aktiv handlingsplan for håndtering av vold i nære relasjoner. Det var flere av de store kommunene som hadde en aktiv handlingsplan. Mange av kommunene som ikke har en aktiv handlingsplan oppgir at en plan er under utvikling. Av kommuner med en aktiv handlingsplan har hele 86 prosent benyttet veilederen for utvikling av handlingsplaner fra 2008.

NOVAs evaluering av kommunenes oppfølging av krisesenterlova viser at det er utfordringer i kommunene knyttet til å sikre et helhetlig og samordnet hjelpetilbud for kvinner, menn og barn som er utsatt for vold i nære relasjoner. Evalueringsrapporten viser at kun en tredjedel av kommunene, som har svart på undersøkelsen, har utarbeidet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner, og at kun en av fem kommuner har en koordinator for dette arbeidet. Evalueringen viser også at mange kommuner ikke følger opp beboerne i fasen etter oppholdet på krisesentrene, slik loven forutsetter. Dette gjør at mange oppholder seg lengre enn nødvendig på sentrene fordi det er vanskelig å skaffe ny bolig.

39. SLT og Politiråd

Politiet skal ta initiativ til lokalt samarbeid om forebygging av vold i nære relasjoner gjennom politirådene. Det skal videre stimuleres til at vold i nære relasjoner settes på dagsorden via samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT). Det er viktig at aktørene i det forebyggende arbeidet i størst mulig grad gjør den kunnskap de besitter tilgjengelig for sine samarbeidspartnere.

Ansvarlig: JD, BLD, HOD

Gjennomføring: 2014

STATUS:

Arbeidet med videreutvikling av politirådene er igangsatt. Dette arbeidet må ses i sammenheng med tiltak 21 i handlingsplanen for forebygging av kriminalitet, der det heter at samarbeidet i politirådene skal styrkes. Politidirektoratet kom med et nytt rundskriv om politiråd i september 2013, som gir sterkere føringer for samarbeidet. De siste rapporteringene til Politidirektoratet om dette arbeidet viser at de aller fleste kommuner nå har politiråd. Evalueringen viser også at flere politiråd har hatt vold i nære tema på agendaen.

Politirådene ble evaluert i 2014. Rapporten fra Rambøll ble offentliggjort i august 2014 og viser at politirådene i dag er en god arena for kriminalitetsforebyggende samarbeid mellom politi og kommune, noe som kan være med på å styrke det kriminalitetsforebyggende arbeidet lokalt. I september 2014 arrangerte Helsedirektoratet og Politidirektoratet to seminarer der også evalueringen av politirådene var tema.

412 av 428 kommuner inngår i dag i politirådssamarbeid. Rapporteringer fra politidistriktene viser at temaet vold i nære relasjoner har vært tema i de fleste politirådene. Politidistriktene vil i det videre arbeidet bli bedt om å sette temaet på dagsorden i 2015. Politidirektoratet, i samarbeid med kommunenes interesseorganisasjon KS, utarbeider en veileder for egevaluering av politiråd. Dette skal være et verktøy for å styrke samarbeidet og øke potensialet i hvert enkelt politiråd.

40. Individuell plan

Voldens omfattende konsekvenser innebærer at en del voldsutsatte trenger hjelp fra flere tjenester. Individuell plan kan være et virkemiddel for å sikre at voldsutsatte får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset hjelpetilbud. Det vises til regelverk om individuell plan og koordinator som er omtalt i Meld. St. 15 (2012-2013) om vold i nære relasjoner, kapittel 10.5. Tilbud om tjenester etter Krisesenterlova kan inngå som ledd i samordning av individuell plan etter annen lovgivning. Erfaringer med bruk av individuell plan for personer utsatt for vold i nære relasjoner skal kartlegges, blant annet gjennom evalueringen av kommunenes implementering av krisesenterlova.

Ansvarlig: BLD, KRD

Gjennomføring: 2014-2015

STATUS:

Individuell plan kan være et virkemiddel for å sikre at voldsutsatte får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset hjelpetilbud. Tilbud om tjenester etter krisesenterloven kan inngå som ledd i samordning av individuell i plan etter annen lovgivning (§ 4). Retten til individuell plan er hjemlet

både i helse- og omsorgslovgivningen, arbeids- og velferdslovgivningen, introduksjonsloven og barnevernloven.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gjennomfører en kartlegging av dokumenterte erfaringer med individuell plan. Kartleggingen tar utgangspunkt i evalueringen av kommunenes implementering av krisesenterloven, annen forskning på området, den årlige rapporteringen fra krisesentertilbudene og årsrapportene fra det nasjonale bo- og støttetilbudet for unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold. Den vil foreligge tidlig høst 2015. I etterkant vil det gjennomføres en utprøving med bruk av individuell plan for beboere i krisesentertilbudet og det nasjonale bo- og støttetilbudet for unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold. Erfaringene fra dette arbeidet vil gi bedre kunnskap om fordeler og utfordringer knyttet til bruk av individuell plan for voldsutsatte med sammensatte hjelpebehov. Helsedirektoratet og Arbeids- og velferdsdirektoratet deltar, sammen med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, i arbeidsgruppa knyttet til tiltaket.

41. Forum for samarbeid mellom frivillige organisasjoner og nasjonale myndigheter

Det skal etableres et forum for frivillige organisasjoner og nasjonale myndigheter for å styrke samarbeidet mellom myndigheter og organisasjoner i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Forumet skal møtes to-tre ganger i året og vil ledes av Justis- og beredskapsdepartementet.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD

Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Det er i 2014 og 2015 arrangert tre møter i forum for samarbeid mellom nasjonale myndigheter og frivillige organisasjoner i arbeidet mot vold i nære relasjoner, henholdsvis 15. mai og 11. desember 2014 og 5. juni 2015. Til stede på møtene er rundt 40 deltakere fra frivillige organisasjoner, fagmiljøer og departementer og direktorater.

Statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet leder forumet som skal bidra til å videreutvikle og styrke det faglige nettverket på feltet vold i nære relasjoner mellom statlige myndigheter, ulike fagmiljøer og organisasjoner. På forumsmøtene understrekes viktigheten av at alle gode krefter trekker i samme retning. De frivillige organisasjonene utgjør et viktig supplement til de offentlige tjenestene og kan i mange tilfeller tilby andre løsninger og kvaliteter enn det offentlige hjelpeapparatet kan.

På det første møtet i forumet presenterte Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), resultater fra sin undersøkelse om vold og voldtekt fra februar 2014. Undersøkelsen viser at alvorlig fysisk vold og grove seksuelle overgrep rammer en betydelig del av befolkningen i Norge, og starter for mange i tidlig barnealder. Kvinner er langt mer utsatt for seksuelle overgrep enn menn. Kvinner har også en større totalbelastning av vold og overgrep. Se for øvrig status for tiltak 7 i handlingsplanen.

Hvordan å sikre hjelp og beskyttelse til særlig sårbare grupper var tema for den andre møtet i forumet. Det ble i særlig grad fokusert på voldsutsatte kvinner i aktiv rus og voldsutsatte kvinner med minoritetsbakgrunn. Innledere på møtet var representanter for Vest-Agder Krisesenter og Kirkens bymisjon i Kristiansand om etableringen av trygg og midlertidig botilbud for voldsutsatte kvinner i aktiv rus, prosjektleder for prosjektet «Krisesentertilbud for voldsutsatte kvinner med tilleggsproblematikk» om behov og dilemmaer i arbeidet med voldsutsatte kvinner i aktiv rus, MiRA

Ressurssenter for minoritetskvinner og Somalisk Kvinneforening om voldsutsatte kvinner med minoritetsbakgrunn – behov, utfordringer og gode løsninger.

På det tredje møtet i forumet var hjelp og beskyttelse til særlig sårbare grupper igjen tema for forumsmøtet, nå med fokus på eldre og personer med nedsatt funksjonsevne som utsettes for vold i nære relasjoner. Vern for eldre i Oslo og NKVTS innledet om temaet eldre utsatt for vold i nære relasjoner, mens NOVA holdt et innlegg om personer med nedsatt funksjonsevne utsatt for vold og overgrep. I tillegg presenterte NKVTS arbeidet med å etablere en ny nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt (jf. tiltak 18a) og Kripas snakket om politiets kommende kampanje om samme tema (jf. tiltak 1).

Neste møte i forumet planlegges høsten 2015.

42. Tilskuddsordning for arbeid mot vold i nære relasjoner

Det skal opprettes en tilskuddsordning blant annet for frivillige organisasjoner. Tilskuddet vil lyses ut første gang for 2014 med søknadsfrist i januar 2014. Tilskuddsordningen skal sees i sammenheng med øvrige tilskuddordninger på området.

Ansvarlig: JD
Gjennomføring: 2014

STATUS:

Det ble i 2014 opprettet en tilskuddsordning på til tiltak for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner. Ordningen ble styrket med 2,5 millioner i 2015 slik at til sammen 10,9 millioner kroner blir lyst ut i januar 2015 med søknadsfrist 18. februar 2015. Justis- og beredskapsdepartementet mottok søknader om tilskudd til 47 ulike tiltak. 31 ulike tiltak i regi av 25 ulike organisasjoner/instanser har mottatt tilskudd i 2015.

Søknadsskjema og regelverk for 2016 vil bli lagt ut på Justis- og beredskapsdepartementets hjemmeside rundt årsskiftet 2015/2016 og søknadsfrist vil være i løpet av februar 2016.

43. Taushetsplikt, opplysningsplikt, opplysningsrett og avvergeplikt

Det skal iverksettes tiltak for å påse at taushetsplikten ikke er til hinder for et godt samarbeid mellom ulike instanser i arbeidet mot vold i nære relasjoner, samt legge til rette for at opplysningsplikten til barnevernet og avvergeplikten oppfylles. To arbeidsgrupper, ledet av henholdsvis Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet skal følge opp NOVAs rapport «*Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt. Regelkunnskap og praksis*» fra april 2013. Resultatene fra disse to arbeidsgruppene vil utgjøre en del av grunnlaget for tiltakene som skal iverksettes rundt samarbeid om saker om vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD
Gjennomføring: 2014

STATUS:

Tiltaket er konkretisert i regjeringens tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017) «En god barndom varer livet ut» og gjennomføringen av tiltaket er under planlegging.

44. Etablering av «Karin» (barnehus for voksne) som prøveprosjekt

Et samarbeidsprosjekt tilsvarende Karin i Malmø, der politi og tjenesteapparat gir bistand til voldsutsatte i samme lokalitet, skal prøves ut. Prøveprosjektet skal etableres på Stovner i Oslo og skal starte opp høsten 2014. Prosjektperioden er tre år fra etablering.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD

Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Politidirektoratet har fått i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet å etablere et samarbeidsprosjekt der politi og øvrig tjenesteapparat skal samlokaliseres etter modell fra tilsvarende prosjekt «Karin» i Malmø. Prosjektets overordnede mål er å gi et bedre, mer helhetlig og samordnet tilbud til kvinner og menn utsatt for vold i nære relasjoner.

Prosjektet som har fått navnet «Prosjekt November» vil etableres på Stovner politistasjon i Oslo politidistrikt. Prosjektet skal legge til rette for:

- At politiet og det øvrige tjenesteapparatet gir bistand til utsatte for vold i nære relasjoner i samme lokalitet
- Bedre oppfølging av utsatte/pårørende i saker om vold i nære relasjoner
- Bedre sammenheng i oppfølgingen av utsatte for vold i nære relasjoner, voldsutsattes barn og utøvere av vold i nære relasjoner
- Bedre rådgivning og informasjon om selve prosessen
- Bedre lokal samordning og samarbeid mellom politi og øvrig tjenesteapparat i saker om vold i nære relasjoner og dermed redusere belastningen for utsatte og pårørende.
- Bedre sikkerhet for utsatte og bidra til å forebygge/ redusere risiko for at nye voldshandlinger

Oslo politidistrikt fikk oppdraget med å starte arbeidet med etableringen av prosjektet i mars 2013. Det er ansatt en prosjektleder på heltid som blant annet leder en prosjektgruppe bestående av representanter for Oslo politidistrikt, Oslo kommune (helseområdet og sosialtjenesten i arbeids- og velferdsforvaltningen), Statens Barnehus i Oslo, Oslo krisesenter og Alternativ til vold (ATV).

Politidirektoratet har i tillegg etablert en egen styringsgruppe for prosjektet. Her sitter representanter, Oslo politidistrikt og Politidirektoratet, samt en representant fra Oslo kommune (Byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester).

Arbeidet med prosjektet går etter planen. I henhold til Oslo politidistrikts fremdriftsplan skal sentrale stillinger til prosjektet være rekruttert, målgruppe, oppgaver og utarbeidelse av arbeidsrutiner skal være avklart og ferdigstilt, samarbeidsavtaler etc. skal være utarbeidet, IKT system for saksbehandling implementert og lokaler ferdigstilt i løpet av oktober 2015, slik at ordinær drift av prosjektet kan starte opp i november 2015.

45. Nordisk og Europeisk samarbeid

Det nordiske og europeiske samarbeidet rundt arbeidet mot vold i nære relasjoner skal videreutvikles blant annet gjennom Nordisk ministerråd og EØS finansieringsordningen.

Ansvarlig: JD, AD, BLD, HOD, KD
Gjennomføring: 2014-2017

STATUS:

Det er etablert et nordisk samarbeid på administrativt nivå i 2013 og dette samarbeidet vil videreføres over en ny prosjektperiode. Rapport fra første prosjekt, om erfaringer med sikkerhetsvurderingsverktøy i de nordiske landene, ble ferdigstilt i mars 2014. Rapporten fra prosjektet kan lastes ned her: <http://www.norden.org/no/publikasjoner/publikasjoner/2014-521>

Samarbeidet rundt EØS finansierings-mekanismene, programområdet vold i nære relasjoner og likestilling fortsetter gjennom deltagelse i enkeltprosjekter og gjennom rollen som programpartnere. Nærmere informasjon om EØS-programmet kan hentes her:

<http://www.regjeringen.no/nb/sub/europaportalen/eos-midlene.html?contentid=685567&id=684349>

Likestillingsombudet er programpartner og Justis- og beredskapsdepartementet deltar i en rådgivende funksjon innenfor programområdet likestilling i Spania. Informasjon om programmet kan lastes ned her: <http://eeagrants.org/Partnerships/Donor-programme-partners/Norwegian-Equality-and-Anti-discrimination-Ombud>

Politidirektoratet er involvert i programområder som dekker vold i nære relasjoner i Litauen og Romania. I Romania er Politidirektoratet partner sammen med Europarådet. Hovedsakelig består samarbeidet av gjensidige studieturer for å se hvordan det jobbes på fagområdet i begge land, workshops, utvikling av undervisningsmateriale samt opplæring av politiinstruktører. Arbeidet er godt i gang og en rekke felles aktiviteter er allerede avviklet. Politidirektoratet ser det som nyttig å dele «best practice» med andre europeiske land på fagområdet. I tillegg til representanter fra Politidirektoratet deltar også norsk polititjenestepersonell med solid fagkompetanse i prosjektene. Prosjektene går etter planen og skal være avsluttet innen april 2016.

For mer informasjon om disse prosjektene; <http://eeagrants.org/Partnerships/Donor-programme-partners/Norwegian-Police-Directorate>

Helsedirektoratet er engasjert i Estland, Slovakia og yter teknisk og strategisk bistand til programoperatørene. For informasjon om disse prosjektene; <http://eeagrants.org/Partnerships/Donor-programme-partners/Norwegian-Directorate-of-Health>. Det har vært betydelig aktivitet i programmene og mange av prosjektene har en norsk partner. Helsedirektoratets bidrag har blant annet vært å fasilitere utveksling mellom estiske og slovakiske partnere og potensielle programpartnere i Norge. Interessen på begge sider har vært stor.